ประวัติวัดพระธาตุจอมแจ้ง

ตำบลช่อแฮ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

เมื่อสมัยปัจฉิมโพธิกาล พระพุทธเจ้าทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ อยากจะโปรดเวไนยสัตว์ให้พ้นจากทุกข์ คือการเวียนว่ายตายเกิดในพิภพ ในคืนวันหนึ่งสองตายายผู้ยากจนได้ทำสวนเผือกมันอยู่ที่บนเขาลูกหนึ่งในเขตสุวรรณภูมิ ตำบลป่าแดง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ก็ได้อยู่ในข่ายพระญาณของพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์จึงได้เสด็จมาถึงเขาลูกที่สองตายายผู้ยากจนทำสวนอยู่ พอเสด็จมาถึงก็ใกล้รุ่งแจ้งพอดี หาน้ำมาล้างพระพักตร์ไม่มี จึงได้อธิษฐานเอาพระหัตถ์ขวาเจาะลงไป น้ำใสสะอาดก็พุ่งขึ้นมาเป็นที่น่าอัศจรรย์ใจยิ่งนัก พระพุทธองค์ จึงได้เอาน้ำนั้นล้างพระพักตร์และฉัน บ่อน้ำนั้นยังมีร่องรอยปรากฏอยู่จนทุกวันนี้ สองตายายก็ได้ถวายเผือกมันแด่พระพุทธองค์ พระพุทธองค์ทรงฉันแล้วก็แสดงธรรม **อนุปุพพีกถา** ให้สองตายายฟัง สองตายายได้ฟังก็ได้ตั้งอยู่ในไตรสรณคมน์ คือถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสังฆเจ้า เป็นที่พึ่งต่อไป พระพุทธองค์ก็ได้มอบพระเกศาธาตุให้สองเส้น เพื่อไว้กราบไหว้บูชาสืบไป โดยได้ สร้างพระเจดีย์(ธาตุ)ครอบไว้สูง29เมตร แล้วตั้งชื่อว่า **"พระธาตุจอมแจ้ง"** โดยเหตุที่พระพุทธเจ้าเสด็จมาจวนสว่างพอดี

จนถึงสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ประมาณ พ.ศ. 1900 **เจ้าพญาลิไท** กษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัยได้ทรงมีพระราชศรัทธาประสงค์จะบูรณะปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม ต่างๆในเมืองเหนือ จึงยกรี้พล ช้าง ม้า แก้วแหวนเงินทอง จำนวนมาก เสด็จจากเมืองศรีสัชชนาลัยราชธานีเข้าสู่เขตเมืองแพร่ ช้างเชือกหนึ่งเกิดเหนื่อยอ่อน ถึงกับหมอบลงกับพื้น และได้ล้มตายลง ในที่สุดหมู่บ้านนั้นจึงได้ชื่อว่า**"บ้านกวางช้างมูบ"** มาจนถึงทุกวันนี้

เจ้าพญาลิไท ได้เสด็จมาถึงบ้านกวางนี้เป็นเวลากลางคืน พอเคลื่อนขบวนต่อมาถึงเขาลูกหนึ่งทางทิศตะวันออก ของบ้านกวาง ก็เป็นเวลาใกล้สว่างเต็มทีแล้ว เขาลูกนี้จึงได้ชื่อว่า **"ดอยจวนแจ้ง"** ซึ่งเป็นที่ตั้งของพระธาตุจอมแจ้งมาจนถึงปัจจุบัน **เจ้าพญาลิไท** จึงทรงให้ไพร่พล ตั้งค่ายพักที่นี่แล้วทำการบูรณะพระเจดีย์ 2 องค์ พระอุโบสถ พระวิหาร กำแพง บันไดนาค พอเสร็จเรียบร้อยแล้ว นางสนมก็ได้เสียชีวิตลง 2 คน ชื่อว่า นางแก้ว และนางแมน วิญญาณของนางทั้งสองเลยสิงสถิตย์อยู่ที่วัดแห่งนี้ ทางวัดจึงได้สร้างรูปปั้นจำลองไว้เป็นอนุสรณ์

วัดพระธาตุจอมแจ้ง ตั้งอยู่ที่ตำบลช่อแฮ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เป็นปูชนียสถานโบราณ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.1331 เป็นที่เคารพสักการะบูชาของพุทธศาสนิกชนมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน ลักษณะพื้นที่ทั่วไปของวัด เป็นภูเขาเตี้ยๆ มีบริเวณกว้างพอสมควร มีสวนรุกชาติล้อมรอบ เขียวชอุ่มเย็นสบาย สงบเงียบ มีทิวทัศน์สวยงาม ทิศตะวันออกและทิศใต้มีภูเขาใหญ่ล้อมรอบ ทางทิศตะวันตกมีทุ่งนาและหมู่บ้าน ในบริเวณวัดมีพระเจดีย์(พระธาตุ)เก่าแก่ 2 องค์ บรรจุพระเกศาธาตุและพระบรมสารีริกธาตุหัวพระหัตถ์เบื้องซ้ายของพระพุทธเจ้า มีถ้ำ มีพระประธานเก่าแก่ในวิหาร หลวงพ่อทันใจ ถูกนิมิตโบราณ บ่อน้ำทิพย์และนางแก๋ว นางแมน รูปปั้นต่างๆทั่วบริเวณวัด และรูปปั้นจำลองสวรรค์ นรก เปรต อสุรกาย สัตว์เครัจฉาน และเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม ศึกษาธรรมวินัย เป็นที่สถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ ผู้แสวงบุญทั่วไป สถานที่สะอาด เงียบสงบ ใครเป็นผู้สร้างไม่ปรากฏชื่อ

สิ่งก่อสร้างในบริเวณวัดพระธาตุจอมแจ้งได้ชำรุดทรุดโทรมลง พ.ศ.2451 ได้มีพระครูพุทธวงศาจารย์ (ทองคำ)อดีตเจ้าคณะจังหวัดแพร่ พร้อมด้วยพระภิกษุสามเณร ในจังหวัดแพร่ทุกวัด พร้อมด้วยพระยาบุรีรัตน์ และคุณหญิงจันทร์คำ (แม่เจ้าคำ) ได้ทำการบูรณะปฏิสังขรณ์ องค์พระธาตุ และทำการก่อสร้างวิหารแทนที่เดิมที่ชำรุด บูรณะกำแพง บันไดนาค 2 ด้าน ก่อสร้างศาลา จนเสร็จเรียบร้อย และได้ทำบุญฉลองเป็นการใหญ่ โดยทำดอกไม้เพลิงขนาดใหญ่จุดเป็นพุทธบูชา พอจุดแล้วได้ไม่นานก็เกิดระเบิดเสียงดังสนั่น ทำให้สะเก็ดกระเด็นไปถูกหัวนาคจนขาด บางชิ้นกระเด็นไปจนถึงวัดต้นไคร้

ตั้งแต่ พ.ศ. 2505 เป็นต้นมา พระครูอุดมขันติคุณ (บุญทัน อุตตโม) เจ้าอาวาสวัดพระธาตุจอมแจ้งและภิกษุสามเณร ทายกทายิกาได้บูรณะองค์พระธาตุฉาบปูนหุ้มแผ่นทอง และปิดทององค์พระธาตุนอกจากนั้นยังได้บูรณะวิหาร ปิดทององค์พระประธาน สร้างแท่นพระประธาน บูรณะบันไดนาค สร้างกุฏิ 2 หลัง สร้างศาลา 8 หลังรื้อกำแพงเก่า และสร้างใหม่ สร้างถนนคอนกรีตในบริเวณวัด สร้างซุ้มประตูวัด ราดยางถนนขึ้นบริเวณวัด ปั้นพระพุทธรูปปางต่างๆ สร้างห้องปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐาน สร้างหลวงพ่อทันใจ ทำบุษบก สร้างพระยืนสูง 11 เมตร สร้างรูปปั้นจำลองสวรรค์ นรก เปรต อสุรกาย สร้างอุโบสถ ขยายเขตติดตั้งไฟฟ้า ติดตั้งประปา สร้างพระสังกัจจายน์และบุษบก วาดภาพพุทธประวัติ สร้างซุ้มประตูเข้าพระธาตุ สร้างรั้วรอบพระธาตุ สร้างพิพิธภัณฑ์ สร้างรั้วบริเวณจัดงานนมัสการพระธาตุจอมแจ้ง สร้างห้องสมุด และขุดสระเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง

<u>กรมศิลปากรบูรณะพระเจดีย์</u>

เมื่อ พ.ศ. 2525 กรมศิลปากรได้บูรณะพระเจดีย์ที่ยอดหักอีกครั้งหนึ่ง (เจดีย์นางแก๋ว นางแมน)

<u>การเดินทางไปวัดพระธาตุจอมแจ้ง</u>

เดินทางโดยรถประจำทาง หรือรถส่วนตัว จากในตัวเมืองจังหวัดแพร่ บริเวณสี่แยกบ้านทุ่ง ไปตามถนนช่อแฮ ระยะทาง ถึงพระธาตุช่อแฮ 8 ก.ม. จากพระธาตุช่อแฮเลี้ยวขวาไปตามถนนราดยางอีก 2 ก.ม. ก็จะถึงวัดพระธาตุจอมแจ้ง รถสามารถขึ้นถึงบริเวณวัดพระธาตุจอมแจ้งโดยสะดวก

<u>การจัดงานนมัสการพระธาตุจอมแจ้ง</u>

วัดพระธาตุจอมแจ้งมีงานเทศกาลนมัสการองค์พระธาตุจอมแจ้ง เป็นประจำทุกปี ตรงกับวันขึ้น11 –15 ค่ำ เดือน 3 ใต้(เดือน 5 เหนือ)